

VÝSLEDKY MEZINÁRODNÍ KONFERENCE „INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ: CESTA K PODPOŘE SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI“ KONANÉ V MADRIDU 11.–12. BŘEZNA 2010

V květnu 2009 Rada Evropské unie jakožto součást strategického rámce pro evropskou spolupráci v oblasti vzdělávání vytyčila strategické cíle, které zdůrazňují zásadní roli inkluzivního vzdělávání při odstraňování znevýhodnění ve vzdělávání. Rada uvedla, že vzdělávání by mělo bojovat se všemi formami diskriminace a vybavit mladé lidi tak, aby mohli pozitivně interagovat se svými vrstevníky pocházejícími z různého prostředí.

Cílem této mezinárodní konference, které se zúčastnilo přibližně 300 delegátů z cca 40 zemí, bylo poskytnout příležitost k úvahám nad různými způsoby uplatnění principů kvality, efektivity a rovnosti do všech úrovní vzdělávání. Konference se soustředila zejména na způsob, jak zapojit znevýhodněné žáky a předejít jejich sociálnímu vyloučení.

Cílem konference bylo:

- Uvažovat o vzdělávání jako o jednom ze zásadních aspektů sociální inkluze v rámci Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení.
- Diskutovat o koncepci inkluze ve vzdělávání a sdílet osvědčené postupy zejména v oblasti vzdělávání studentů s potřebou speciální podpory a s potřebami kompenzace.
- Usnadnit sdílení zkušeností v oblasti inkluzivního vzdělávání mezi členskými státy EU a zeměmi Latinské Ameriky.
- Navrhnout dokument obsahující klíčová sdělení ohledně inkluzivního vzdělávání, prostřednictvím kterého se budou informovat národní a evropské instituce.

Program konference a dodatečné informace jsou k dispozici na: <http://www.educacion.es/eu2010/agenda/educacion-inclusiva.html>

Výsledky

Inkluzivní vzdělávání je všeobecné právo. Vyžaduje politická opatření, jejichž cílem je poskytnout kvalitní vzdělávání všem občanům. Inkluzivní vzdělávání také znamená, že budou všem vzdělávacím centrům poskytnuty potřebné zdroje (finanční, lidské, vzdělávací, technické a technologické), které jim umožní respektovat a zajistit úspěšné vzdělávání všech žáků, ať už je jejich osobní, ekonomická či sociální situace jakákoli a jsou jakéhokoli kulturního, geografického či etnického původu. Zvláštní pozornost je třeba věnovat otázkám genderu s ohledem na specifickou diskriminaci, které jsou vystaveny dívky a ženy s postižením.

Inkluzivní vzdělávání musí zajistit vysokou kvalitu a rovnost v souladu s principy, jako jsou rovné příležitosti, nediskriminace a všeobecný přístup. Všechny tyto přístupy se vzájemně doplňují a jsou neoddělitelné.

Tato konference, které se zúčastnili zástupci z různých autonomních oblastí Španělska, z evropských zemí, Latinské Ameriky a z neziskového sektoru, je v souladu s jedním ze čtyř cílů španělského předsednictví v oblasti vzdělávání: ovlivnit vzdělávací politiku ve smyslu podpory rovnosti, sociální soudržnosti a aktivního občanství. Tyto cíle mají být reakcí na různé problematické otázky jako je: předčasné ukončení školní docházky, žáci, kteří potřebují dodatečnou podporu ve vzdělávání.

V oblasti vzdělávání bylo na úrovni teorie, koncepce i praxe dosaženo výrazného pokroku, který napomůže posunu směrem k inkluzivnímu vzdělávání. Je třeba zmínit zejména přijetí Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, zejména Článek 24 týkající se vzdělávání.

I přesto však inkluzivní vzdělávání zůstává metou, které je třeba teprve dosáhnout. K

dosažení očekávaných cílů kvality, rovnosti inkluze, respektu k diverzitě a efektivní účasti každého na životě společnosti bude nutné překonat zásadní problémy. Konference věnovala zvláštní pozornost pokroku i problémům na třech úrovních vzdělávání: středního, učňovského a vysokoškolského.

Z bodů, které zazněly na konferenci, je třeba vyzdvihnout následující:

- Inkluzivní vzdělávání, které za středobod považuje jednotlivce, přináší výhody všem žákům, jak bez speciálních potřeb vyplývajících z postižení či jiných okolností, tak i s nimi. Inkluzivní vzdělávání připraví žáky na život a práci v pluralitní společnosti.
- K prosazení zásadních systémových změn je třeba politické vůle a odhodlání všech zúčastněných partnerů. Je zapotřebí, aby se spojily vize, znalosti, dovednosti a legislativní rámec a bylo zavedeno kvalitní inkluzivní vzdělávání, které poskytne výjimečnou kvalitu a rovnost ve školách hlavního vzdělávacího proudu na všech úrovních vzdělávání. Na této změně ve vzdělávání se musí podílet celá společnost.
- Bude zapotřebí podporovat politiku koordinace ve všech zapojených sektorech a výměnu osvědčených postupů.
- Je třeba zavést příslušné mechanismy pro sběr a analýzu potřebných informací, aby bylo prostřednictvím indikátorů možné sledovat politiku i osvědčené postupy. Díky těmto indikátorům bude možné určit faktory, které přispívají k exkluzi, a které k inkluzi.
- Pro podporu změn v podmínkách vzdělávání a pokroku ve smyslu zavedení práva každého člověka na vzdělávání do praxe je potřeba: flexibilní vzdělávací systém; chápání rozmanitosti jako hodnoty; eliminace veškerých bariér (fyzických, ve studijních programech a materiálech, v přístupech, vybavení a kompenzačních pomůckách, sociálních aktivitách, komunikaci, přístupu k znakovému jazyku a jiným prostředkům zlepšení mluvené komunikace); podpora učitelům a školám; týmová práce; odpovídající vedení ve školách; harmonické prostředí mezi žáky a spolupráce mezi rodiči, pracovníky ve školství a neziskovým sektorem.
- Je třeba: usnadnit přechod mezi jednotlivými úrovněmi vzdělávání a do zaměstnání, usnadnit inkluzivní vzdělávání od začátku školní docházky a klást důraz na včasnou diagnostiku a intervenci.
- Zvláštní pozornost je třeba věnovat vzdělávání učitelů (základnímu vysokoškolskému i dalšímu vzdělávání) na všech úrovních vzdělávání. Vzdělání musí učitele připravit tak, aby byli schopni reagovat na různé potřeby žáků, což je zásadní faktor úspěšnosti inkluzivního vzdělávání.
- Mladí lidé si nepřejí, aby se s nimi zacházelo jako s dětmi. Chtějí mít možnost činit svá vlastní rozhodnutí. Každý z nich má právo na takový obsah vzdělávání, který ho připraví k úspěšnému občanskému uplatnění.
- Jeden z nejdůležitějších faktorů v oblasti učňovského školství souvisí s potřebou vybudovat úzký vztah mezi odbornou přípravou a otevřeným pracovním trhem a s potřebou zajistit praxi v podnicích a firmách.
- Ve vyšším vzdělávání je inkluzi třeba chápat také jako prioritu tak, jako je tomu na úrovni systému povinného vzdělávání. Je třeba zlepšit přístup k vyššímu vzdělávání, aby se zde zvýšilo zastoupení studentů s postižením a z ohrožených skupin. Je potřeba podpůrných služeb, obzvláště služeb ze strany pracovníků, kteří fungují jako „prostředníci“ mezi studenty a jejich učiteli.
- Veškerá opatření zavedená v rámci inkluzivního vzdělávání budou přínosem pro všechny žáky.

